

«Тасдиқ мекунам»

Муовини ректор оид ба илм ва
инноватсияи Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон д.и.х., профессор
Сафармамаязода С.М.

« 5 »

2024 с.

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Кори диссертационии Каримов Фирдавс Убайдуллоевич дар кафедраи фармакогнозияи ДМТ дар мавзӯи «**Таҳияи шаклҳои доругӣ дар асоси дӯлонаи туркистонӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мерӯяд**» ба анҷом расидааст.

Дар марҳилаи омода намудани диссертатсия Каримов Фирдавс Убайдуллоевич ба ҳайси унвонҷӯи кафедраи фармакогнозияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (солҳои 2021 то 2024) ба ҳисоб мерафт.

Мавсуф соли 2014 Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро бо ихтисоси «Дорусозӣ» хатм намудааст. Каримов Ф.У. аз соли 2014 то 2020 ассистенти кафедраи фарматсияи факултети фарматсевтии ДМТ, аз соли 2020 то ҳол муаллими калони кафедраи фармакогнозия факултети фарматсевтии ДМТ, инчунин солҳои 2021-2022 муовини декан оид ба илм ва робитаҳои байналмилалӣ факултети фарматсевтии ДМТ ва аз моҳи октябри соли 2022 то ҳол мушовири академии дараҷаи II – юми факултети фарматсевтии ДМТ фаъолият намуда истодааст.

Шаҳодатнома оид ба супоридани имтиҳони номзадӣ аз санаи 25.06.2024, таҳти №136 аз ҷониби Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дода шудааст.

Роҳбари илмӣ: доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессор, академики АМИТ Юсуфӣ С.Ҷ. ва мушовири илмӣ доктори илмҳои химия, профессор Раҷабзода С.И.

Муаллиф бори нахуст таҳқиқотҳои зеринро анҷом додааст:

Асоснок кардани таркиби фито-химиявии меваҳои дӯлонаи туркистонӣ (МДТ) бо истифода аз усулҳои муосири физикӣ-химиявӣ, натиҷаҳои омӯзиши шароити истихроҷи меваҳои дӯлонаи туркистонӣ, асосноккунии таҷрибавии технологияи ба даст овардани экстракти моеъ ва хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ, асосноккунии таркиби сифатӣ ва миқдории экстрактҳои моеъ ва хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ, таҳияи таркиб ва технологияи ғилофҳои саҳти желатинӣ барои истифодаи дарунӣ дар асоси экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ (ЭХМДТ), натиҷаҳои санҷишҳои ба талаботҳои доруномаҳо мувофиқашудаи объектҳои таҳқиқшаванда, ашёи хом ва экстрактҳои моеъ ва хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ ва ғилофҳои саҳти желатинӣ дар асоси ЭХМДТ.

Кори таҳқиқотии Каримов Ф.У. бо диди нав ва дар асоси дастовардҳои нави илмӣ таҳлил гардидааст. Муаллиф зимни таҳлил ва натиҷаҳои бадастомадаи таҷрибавии ин мавзӯ ба натиҷае расидааст, ки маводи дорувории таҳияшуда дар шакли капсулаҳои саҳти желатинӣ дар асоси экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ бо номи рамзии «Дӯлона-кард» минбаъд ҳамчун маводи доруворӣ ба қайд гирифта шаванд, технологияи таҳияшудаи ҳосил намудани экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ ва капсулҳо дар асоси экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ бошад, метавонад манфиатҳои истеҳсолкунандагони доруворихоро аз ашёи растанигӣ ифода намояд. Усулҳои таҳияшуда мумкин аст дар озмоишгоҳҳо барои ошкор сохтан ва муайянкунии миқдории моддаҳои фаъоли биологӣ дар ашёи хоми меваҳои дӯлонаи туркистонӣ ва маводи доруворӣ аз ин ашёи хоми растаниҳои доругӣ истифода бурда шаванд.

Зимни анҷоми кори диссертатсионӣ муаллиф худро ба ҳайси муҳаққиқи боандеша ва боистеъдод нишон дода, барои муайян кардани мақсаду вазифа, фаҳмидани натиҷаҳои бадастомада ва муайян кардани усулҳои зарурии таҳқиқот маҳорати баланди илмӣ нишон додааст.

Каримов Фирдавс Убайдуллоевич муваффақ шудааст, ки натиҷаҳои таҳқиқотро бо истифода аз усулҳои муосири физикӣ-химиявӣ дар сатҳи баланди илмӣ қоркард намояд. Дар раванди иҷрои таҳқиқот муаллиф сарчашма ва осори илмӣ вобаста ба мавзӯро, ки дар 10 соли охир нашр шудаанд, дақиқназарона мутолиа карда, мавриди омӯзишу баррасӣ қарор додааст.

Мақолаҳои илмӣ ва фишурдаи диссертатсияи Каримов Ф.У. мундариҷаи умумии диссертатсияро инъикос менамоянд ва ба талаботҳои таҳқиқотҳои қори диссертатсионии ихтисоси 14.04.01–Технологияи тавлиди доруворӣ ҷавобгӯ мебошад.

Ҳамин тариқ, дар натиҷаи муҳокимаи диссертатсияи номзادӣ дар ҷаласаи васеи Шурои олимон хулосаҳои зарурӣ бароварда шуд:

ХУЛОСА:

1. Дарҷаи асоснокии таҳқиқоти илмӣ ва хулосаҳои дар диссертатсияи номзадӣ баровардашуда. Диссертатсияи номзадӣ дар сатҳи баланди илмию амалӣ иҷро шуда, технологияи бадастории экстракти хушкӣ меваҳои дӯлонаи туркистонӣ ва дар асоси он таҳияи маводи доругӣ таҳти номи рамзии «Дӯлона-кард» омода кардааст.

Хулосаҳои дар қори диссертатсионӣ овардашуда, бо натиҷаҳои таҷрибавӣ бадастомада асоснок карда шудаанд. Қори диссертатсионӣ қори илмӣ-таҳқиқотии қомил мебошад.

2. Дарҷаи навигарии натиҷаҳои ҳосилкардаи муаллиф.

- Дастурамали ҷамъоварии махсусиятноки МДТ таҳия карда шуд.
- Технологияи бартариятноки истеҳсоли экстрактҳои моеъ ва хушкӣ МДТ инчунин ғилофҳои саҳти желатинии «Дӯлона-кард» дар асоси ЭХМДТ таҳия карда шуд.
- Шароити бартариятноки нигоҳдорӣ барои экстракти хушк ва ғилофҳои «Дӯлона-кард», инчунин устувории онҳо дар давоми муҳлати пешбинишуда муқаррар карда шуд.

- Тавассути таҳқиқоти биологӣ беҳатар будани ғилофакҳои «Дӯлона-кард» дар асоси ЭХМДТ муайян ва имконияти дар амалияи тиббӣ ва фарматсевтӣ истифода бурдани онҳо муқаррар карда шуд.
- Барои ашёи хоми «Меваҳои дӯлонаи туркистонӣ», инчунин шаклҳои доругии «Экстракти моеи меваҳои дӯлонаи туркистонӣ»; «Экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ» ва ғилофакҳои саҳти желатинии «Дӯлона-кард» бастаи хучатҳои меъёрӣ-техникӣ таҳия карда шуд.

3. Мувофиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисосе, ки барои химоя намудан пешниҳод шудааст. Диссертатсияи унвонҷӯи кафедраи фармакогнозияи ДМТ, Каримов Фирдавс Убайдуллоевич дар мавзуи «Таҳияи шаклҳои доругӣ дар асоси дӯлонаи туркистонӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мерӯяд», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ ба феҳристи ихтисоси 14.04.01– Технологияи тавлиди доруворӣ мувофиқ мебошад.

4. Таъсия барои химоя. Дар асоси маълумоти боло, ҷаласаи Шурои олимони факултети фарматсевтии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон диссертатсияи Каримов Фирдавс Убайдуллоевичро дар мавзуи «Таҳияи шаклҳои доругӣ дар асоси дӯлонаи туркистонӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мерӯяд» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ аз рӯи ихтисоси 14.04.01 – Технологияи тавлиди доруворӣ барои химоя ба Шурои диссертатсионии 6ДКОА-031-и назди МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино» пешниҳод менамояд.

5. Муқаммал будани натиҷаҳои илмӣ нашргардида. Муҳтавои асосии кори диссертатсионӣ дар 12 мақола ва фишурдаҳо ба таъ расидааст, ки моҳияти асосии корро ифода менамояд. Аз ҷумлаи корҳои нашршуда, 6 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр гардидаанд.

Муҳимтарин интишороти унвончӯ аз рӯйи диссертатсия:

Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон чоп шудаанд:

[1-М]. **Каримов, Ф.У.** Растаниҳои авлоди *Crataegus* L. – манбаи маводи доругӣ ва дурнамои онҳо [Матн] / Ф.У. Каримов, С.И. Рачабов, М.А. Ҳайдарова // Симурғ. (Маҷаллаи илмии тиббӣ). Нашрияти Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон, 12 (4) – 2021. – С. 148-153.

[2-М]. **Каримов, Ф.У.** Омӯзиши нишондиҳандаҳои фармако-технологии меваҳои *Crataegus turkestanica* ва *Crataegus pontica* / Ф.У. Каримов [Матн] // Илм ва фанноварӣ. – №3. – Душанбе, 2022. – С. 183-188.

[3-М]. **Каримов, Ф.У.** Растаниҳои доругии флораи Тоҷикистон ва ғаёлнокии биологии онҳо дар мисоли *Crataegus turkestanica*, *Crataegus pontica*, *Prangos pabularia*, *Artemisia annua*, *Artemisia vachanica* [Матн] / Ф.У. Каримов, Раҳимӣ Фарҳод, Ф.С. Шаропов, С.Р. Нуъмонов, С.И. Рачабзода, Д. Бобозода // Илм ва фанноварӣ. – №4. – Душанбе, 2022. – С. 134-141.

[4-М]. **Каримов, Ф.У.** Омӯзиши фитохимиявии қисматҳои алоҳидаи дӯлонаи туркистонӣ (*Crataegus turkestanica*) [Матн] / Ф.У. Каримов, С.И. Рачабзода, С.Ҷ. Юсуфӣ // Илм ва фанноварӣ. – №2. – Душанбе, 2023. – С.117-127.

[5-М] **Каримов, Ф.У.** Анатомо-морфологическое изучение плодов *Crataegus turkestanica* Rojark и *Crataegus pontica* K.Koch [Текст] / Ф.У. Каримов, С.М. Раджабзода, С.Дж. Юсуфи, Ш.С. Холова, Д.А. Бобизода // Известия, Национальной академии наук Таджикистана, Отделение биологических наук. – №3 (222) – 2023 г. – С. 27-33.

[6-М]. **Каримов, Ф.У.** Таҳияи технологияи экстракти хушки меваҳои дӯлонаи туркистонӣ (*Crataegus turkestanica* Rojark), ки дар Тоҷикистон мерӯяд [Матн] / Ф.У. Каримов, С.Ҷ. Юсуфӣ, С.И. Рачабзода // Илм ва фанноварӣ. – №2. – Душанбе, 2024. – С.138-143.

[7-М]. **Каримов, Ф.У.** Ботанико-фармакогностическое исследование рода Боярышника – *Crataegus* L. В флоре Таджикистана [Текст] / Ф.У. Каримов, С.И. Раджабов / Материалы Республиканской научно-теоретической конференции профессорско-преподавательского состава и сотрудников ТНУ, посвящённой «30-летию Государственной независимости Республики Таджикистан» и «20-летию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования (2020-2040 годы)» Том I, – Душанбе – 2021. – С. 192-193.

[8-М]. **Каримов, Ф.У.** Омӯзиши фармакогностикии *crataegus turkestanica*-и Тоҷикистон [Матн] / Ф.У. Каримов, С.И. Раҷабзода, С.Ҷ. Юсуфӣ // Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмию назариявӣ ҳайати устодону кормандони ИИТ ДМТ баҳшида ба «Солҳои рушди саноат (солҳои 2023-2026)» ва «Бузургдошти Мавлоно Ҷалолиддини Балхӣ» (20-27 апрели 2022). – С. 67-70.

[9-М]. **Каримов, Ф.У.** Сравнительное изучение морфологических признаков растений рода Боярышника, произрастающего в Таджикистане [Текст] / Ф.У. Каримов, С.И. Раджабов, С. Дж. Юсуфи // Материалы республиканской научно-практической конференции на тему «Флора Таджикистана – источник для разработки и применения лекарственных средств». – Душанбе, 2022. – С. 5-7.

[10-М]. **Каримов, Ф.У.** Таъсири фармакологии моддаҳои ғавҷи биологии авлоди *crataegus* L. [Матн] / Ф.У. Каримов, С.И. Раҷабзода, С.Ҷ. Юсуфӣ // Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмию назариявӣ ҳайати устодону кормандони ИИТ ДМТ баҳшида ба «75-солагии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон», «115-солагии академик Бобочон Гафуров», «Соли 2023-Соли забони русӣ» ва «Соли 2025-Соли байналмиллалӣ хифзи пирахҳо» (20-27 апрели соли 2023, Душанбе). – 2023. – С. 288-292.

[11-М]. **Каримов, Ф.У.** Технология жидкого экстракта из плодов боярышника туркестанского, произрастающего в Таджикистане [Текст] / Ф.У. Каримов, С. Дж. Юсуфи // Сборник материалов II Международной

научно-практической конференции «Фармакология лекарственных растений и грибов» 25 декабря 2023 года. Воронеж. – 2023. – С. 105-109.

[12-М]. **Каримов, Ф.У.** Разработка технологии капсул с сухим экстрактом из плодов боярышника туркестанского, произрастающего в Таджикистане [Текст] /Ф.У. Каримов, С.Дж. Юсуфи, С.И. Раджабзода // Сборник материалов научно-практической конференции «Современные достижения и перспективы фармацевтической технологии». – 22 февраля 2024. – Ташкент. – С. 76-78.

6. Методҳои таҳқиқот ва асбобҳои истифодашуда. Диссертант дар раванди таҳқиқ аз усулҳои муосири таҳияи шаклҳои нави дору, таҳқиқи фармако-технологӣ онҳо истифода намудааст. Бо истифодаи номгӯи гуногуни моддаҳои ёрирасон ва вояҳои мухталифи моддаҳои ғаёли биологӣ, муаллиф муайян намудааст, ки вояи ба мақсад мувофиқи объекти таҳқиқот 250 мг буда, моддаҳои ёрирасони лактозаи беоб, аэросил, стеарати магний ва талқ мебошанд.

Барои таҳқиқот аз усулҳои физикию химиявӣ, химиявӣ ва фарматсевтии маъмул истифода бурда шудааст.

ҚАРОР ҚАБУЛ КАРДА ШУД:

1. Кори диссертационии Каримов Фирдавс Убайдуллоевич дар мавзӯи: «Таҳияи шаклҳои доругӣ дар асоси дӯлонаи туркистонӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мерӯяд» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ аз рӯи ихтисоси 14.04.01–Технологияи тавлиди доруворӣ пешниҳод шудааст, ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021 №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

2. Диссертатсияи Каримов Фирдавс Убайдуллоевич барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои фарматсевтӣ аз рӯи ихтисоси 14.04.01–

Технологияи тавлиди доруворӣ барои ҳимояи расмӣ ба Шурои диссертатсионии 6ДКОА-031-и назди Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино пешниҳод карда шавад.

Дар чаласа иштирок доштанд: 15 нафар.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» 15 нафар, «зид» ва «бетараф» - нест:
суратмаҷлиси №1 аз 29.06.2024.

Раиси Шурои олимони
факултети фарматсевтии ДМТ,
номзади илмҳои биологӣ, дотсент

Ф. Рачабзода

Котиби Шурои олимони
факултети фарматсевтии ДМТ

В. Сахратов

